

Preek Matteüs 19: 16-26, Psalm 139: 23,24 HSV

Broeders, zusters, gemeente van de Here Jezus,

De jongeman ging bedroefd bij Jezus weg (22). Dat was het gevolg van de ontmoeting met Jezus. Dat was het gevolg van het horen van de woorden van Jezus. Hij ging bedroefd weg. Ik vind dat best heel heftig. Wij zijn hier vandaag bij elkaar. In een kerkdienst willen we ook Jezus ontmoeten en Zijn woorden horen. Stel nu dat straks aan het eind van de dienst, iedereen bedroefd de kerk verlaat. De woorden van de Here Jezus zijn zo schokkend geweest dat we teneergeslagen naar buiten drementelen. En dat Jezus ons als het ware nakijkt. Maar we lopen wel bij Hem vandaan.....

Tsja, dat komt nu niet bepaald overeen met ons idee van een kerkdienst. We willen het vooral 'fijn' hebben samen. Hoe was het in de dienst? Fijn. Maar ik leer uit de geschiedenis van vandaag dat ontmoetingen met Jezus niet altijd 'fijn' zijn. Ja, net voordat die jongeman verscheen wel. Toen liet Jezus de kinderen ruimhartig bij zich brengen. De discipelen wilden het Evangelie nog beperken voor de volwassenen, maar Jezus biedt zelfs aan het kleinste grut een plek in Z'n liefdevolle armen, maar hier lijkt het wel of Jezus moeilijk doet. Die rijke jongeling was toch helemaal niet zo'n beroerde vent.....

Laten we maar bij het begin beginnen. Er komt een jonge kerel bij Jezus. Nu staat deze geschiedenis behalve in Matteüs ook in Marcus en in Lukas. Soms is het wel aardig om de weergaven van de verschillende evangelisten met elkaar te vergelijken. Lukas noemt de man een leidinggevende, een overste, een hooggeplaatst man. Waarschijnlijk heeft de jongeman al carrière gemaakt en maakt hij deel uit van het sanhedrin. In dat geval zal hij wel Farizeeër geweest zijn. Van de Sadduceeërs weten we dat ze niet in een eeuwig leven geloven en dat was nu net waar de jongeman naar vroeg. "Wat moet ik voor goeds doen om eeuwig leven te krijgen". Markus vertelt nog iets anders over deze jongeman. Hij vertelt dat de jongeman kwam aanrennen en op zijn knieën viel voor Jezus. Dat is toch wel interessant om een goed beeld van de situatie te krijgen. Hier komt niet een betweterige wijsneus bij Jezus, maar een jonge Joodse leider, die zich klein maakt voor Jezus. Daarin lijkt hij niet op andere Joodse leiders die Jezus' pad kruisen. Vaak waren de Farizeeërs er op uit om Jezus op woorden te vangen, of op zonde te betrappen. Jezus werd door de leiders als een bedreiging voor hun positie gezien. Maar bij deze jongeman zien we daar niets van. Hij noemt Jezus Goede Meester. En dat meende hij ook. Anders ga je niet op je knieën liggen. Dat doe je alleen voor iemand die je ook werkelijk als rabbi erkent. Hij stelt een vraag:

“Goede meester, wat voor goeds moet ik doen om het eeuwige leven te hebben?” Een goed verlangen, een goede vraag, bij de juiste persoon, zou je zo zeggen. En dan geeft Jezus een mysterieus antwoord. “Waarom noem je Mij goed? Niemand is goed, behalve Eén, namelijk God”. Wil Jezus hier ontkennen dat Hijzelf ook God is? Nee, dat denk ik niet. Vermoedelijk wil Hij met de jongeling beginnen bij dat wat hij al weet en al gelooft. God is één. Buiten Hem is er geen God. En de God van Israel heeft Zijn geboden gegeven zodat het leven in Israel goed zou zijn. “Doe dit en je zult leven” had de Here God gezegd.

Vandaar ook dat Jezus de man stimuleert om de geboden in acht te nemen. Maar ja, de man was een Farizeeër, en juist die partij had met z’n mondelinge overleveringen het leven naar Gods geboden zo tot in details gereguleerd, dat geen normaal mens er meer kon uitkomen. Vandaar ook zijn vraag. “Welke geboden bedoelt U?” En dan noemt Jezus die geboden op die betrekking hebben op de omgang met de naaste. Sommige bijbeluitleggers menen dat het om de geboden van de tweede stenen tafel gaat. Over Gods goedheid had Hij het al gehad. Daar gaat de eerste stenen tafel over, het liefhebben van God boven alles: geen andere goden dienen, geen gesneden beeld maken, Gods naam niet zinloos gebruiken, en de rustdag vieren tot eer van God. En de tweede tafel gaat dan over de omgang met de naaste: niet doden, geen overspel, niet stelen, geen vals getuigenis, eren van je ouders. Of de geboden werkelijk zo over de stenen tafels verdeeld zijn is nog maar de vraag trouwens. Omdat er sprake is van een verbondsluiting, een contract, zou het heel goed zo geweest kunnen zijn dat de beide tafelen allebei alle tien woorden bevatten. Het origineel voor God, de kopie voor het volk.

Jezus noemt de geboden trouwens niet op in de volgorde die we in de Thora tegenkomen. Het eren van de ouders wordt in de Thora als eerste gebod voor de omgang met de naaste genoemd, Jezus noemt het pas als laatste. Dat terzijde.

De man antwoordde: “Al die geboden heb ik in acht genomen”. Gezien het feit dat de man op z’n knieën valt voor Jezus, denk ik dat hij dat echt meent. De man heeft in alle oprechtheid geprobeerd God te dienen. Hij heeft zich aan de geboden gehouden, hij heeft z’n naaste liefgehad. Hij heeft, mogen we aannemen, ook aalmoezen gegeven aan de armen. Hij kent z’n bijbel ongetwijfeld. *Wie zich over de arme ontferm leent de HERE (Spr. 19:17)*. Daar heeft hij zich wel aan gehouden en ongetwijfeld heeft hij geloofd dat z’n giften aan de armen in de hemel als een tegoed op z’n hemelse rekening bijgeschreven zullen worden. De man leeft oprecht voor God, maar toch heeft hij sterk het gevoel dat er wat ontbreekt. Herken je dat? Je gaat regelmatig naar de kerk, je leest in de bijbel, je bent stil

voor je eten, ach en verder ben je geen onaardige man of vrouw, maar je vraagt je dan ook wel eens af, is dit het nou of ontbreekt er wat? Zo kwam die man bij Jezus. "Heer, als u naar mij kijkt, en naar mijn leven kijkt, voldoe ik dan aan de norm of ontbreekt er nog wat aan? Wilt u mij eens doorlichten?" Dat is in feite Psalm 139, hè! *Doorgrond mij en zie of er een heilloze weg is bij mij.....* Zo kwam die jongeman. Ik vind het een dappere actie. Zou jij het durven? Zou jij durven vragen aan de Here Jezus of Hij jou eens wil doorlichten en bij jou de vinger op de zere plek te leggen? De jongeman durft het en hij meent het oprecht. En dat is te prijzen in hem. Hij gaat de ongemakkelijke vragen niet uit de weg. Iets wat veel mensen liever wel zouden doen. Niet moeilijk doen. Ik geloof toch. Doe geen gekke dingen. Voldoe aardig aan de verwachtingen van m'n omgeving. Niet te vroom, maar ook niet te wereldgelijkvormig. De man durft het te vragen: "waar zit de angel, wat staat in de weg, zeg U het maar Here Jezus".

Jezus geeft antwoord. Wil je echt weten wat je in de weg zit. Het is je geld, je bezit. Als je echt een volgeling van Mij wil worden dan moet je er afstand van doen. Jezus is geen Amerikaanse TV dominee. Die zou zeggen dat je het geld bij hem moet inleveren. Een beetje TV dominee heeft een aardig kapitaal op z'n privérekening staan. Nee, dan Jezus: geef het maar aan de armen. En als je dat gedaan hebt moet je Mij volgen. Met lege handen achter Mij aankomen en alles van Mij verwachten.

Nu zit het ons allemaal in het bloed om het verhaal meteen af te zwakken. Moeten we dan allemaal alles weggeven? Nee, natuurlijk niet. Je komt in de bijbel toch ook de rijke Zacheus tegen. Tegen hem heeft Jezus niet gezegd dat hij alles moest weggeven. Okay, het was een aardig kapitaal, maar hij was er dan ook niet eerlijk aangekomen. Hij gaf een flink percentage weg, maar niet alles. En omdat we zien in de bijbel dat het niet voor iedereen geldt, leunen we weer lekker achterover en laten die ongemakkelijke boodschap van Jezus langs ons heen glijden. Maar dan maken we ons toch te gemakkelijk van dit verhaal af. Okay, bij deze jongeman zat het geld en z'n bezit hem in de weg en dat hoeft bij jou inderdaad niet zo te zijn. Klopt. Maar dan zijn we nog niet klaar. Want die vraag, die de jongeman aan Jezus stelt zullen wij ook moeten vragen. "Here, wat ontbreekt mij nog? Wilt U mij doorlichten? Wilt U bij ook de vinger op de zere plek leggen?"

En wat komt er dan bij jou tevoorschijn? Stel dat God tegen jou zegt dat je carrière je afgod is, of je bedrijfje. Of stel dat God tegen jou zegt dat die heilige koe waarmee je over 's Heren wegen scheurt een afgod is, of je mooie huis. Kap daarmee. Of je hobby is een afgod geworden, het neemt al je tijd in beslag. Hang je voetbalschoenen maar aan de wilgen want

het slokt je helemaal op. Of wat als Jezus je karakter doorlicht en je eigenwijzigheid komt aan het licht. Het feit dat je altijd je zin wil doordrijven, dat zit in de weg. Of je trots, je hoogmoed, je zelfingenomenheid. Of je kritische houding waarmee je je medemensen kleineert, zodat je er zelf beter vanaf komt. Of misschien je weigering om je te verzoenen met je broeder omdat je je eigen recht halen belangrijker vindt dan vergeving. En zelfs je partner, of je kindertjes, hoe lief ook, kunnen een afgod worden. Niet dat je ze de laan uit moet sturen natuurlijk. Maar ze moeten wel plaats maken voor Jezus. Hij is nummer 1 en niemand anders.

Zou je het durven? Heer, wat ontbreekt er nog aan bij mij? Heer doorgrond Mij?

Die vraag van Psalm 139 is natuurlijk helemaal niet makkelijk. Je gaat er onrustig van schuifelen op je stoel. Niemand vindt dat fijn, zulke persoonlijke vragen. We willen met rust gelaten worden. We houden niet van aanmerkingen op ons leven. We worden gedwongen om eerlijk te zijn over onszelf. En daar hebben we meestal helemaal geen zin in. Ik vermoed dat we dat allemaal herkennen.

Maar deze jongeman deed het. Hij durfde het aan. Hij vroeg erom en Jezus legt bloot waar aan het schort. En dat doet pijn. Heel veel pijn. De man realiseert zich dat hij moet kiezen. Kiezen: m'n geld of m'n leven. Letterlijk! De afgoden aan de kant en Jezus volgen. Het Evangelie is gratis zeggen we graag. Jezus heeft alles voor ons volbracht. Wij hoeven niets te doen. Hij heeft voor ons betaald. Pure genade! En dat is natuurlijk ook zo! Het wordt je gratis geschonken. Helemaal waar. In die zin kost het Evangelie helemaal niets. Maar aan de andere kant kost het je alles. Jezus volgen is dat je Hem voor laat gaan. Dat je alles wie je bent en alles wat je hebt ondergeschikt maakt en prijs geeft om Hem te volgen. Confronterend vind je niet? Maar het moet wel gezegd. Anders maken we het Evangelie soft, een slap Evangelie. Jezus betaalt een enorme prijs voor jouw redding, maar Hij vraagt ook van jou dat je jezelf met je hele hebben en houwen overgeeft aan Hem.

De jongeman druipt verdrietig af. Dat had hij niet verwacht. Hij bedoelt het allemaal zo verschrikkelijk goed met z'n leven volgens de geboden. Stelt het dan allemaal niets voor. En Jezus? Hoe reageert Hij. Dan is het wel weer mooi wat Marcus hier terloops opmerkt. Dat mist dan weer in het Matteüs Evangelie. Jezus krijgt Hem lief! Maar Hij laat hem wel gaan. Deze gebeurtenis laat duidelijk zien dat je liefde niet kunt dwingen. Zelfs de liefde van Jezus niet. Jezus nodigt uit. Kom met me mee. Laat mij de eerste zijn. Maar Hij dwingt nooit. Ook nu niet.

De discipelen zijn onthutst. Als de zaken er zo voor staan, kan er dan nog iemand behouden worden? Zelfs deze vrome, brave broeder, aardige vent, niet zo'n lastpak als z'n collega-Farizeeërs, hij meende het tenminste met de geboden van God. Waarom legt Jezus hier de lat zo onnoemlijk hoog?

Jezus legt uit dat een kameel nog makkelijker door het oog van de naald kan gaan dan een rijke het Koninkrijk van God kan binnengaan. Ook bij deze tekst hebben uitleggers vaak geprobeerd om het allemaal wat af te zwakken. Zo zou het oog van de naald wijzen op een klein poortje in de stadsmuur. Als de poorten van de stad gesloten zijn, 's avonds, dan kunnen eventuele laatkomers nog door dit poortje de stad binnenkomen. Dit poortje is zo klein, dat de bepakking van de kamelen moet worden afgehaald, en het arme dier half door de knieën moet om in de stad te komen. Het is een hele tour, maar op zich is het mogelijk voor een kameel om door dit oog van de naald de stad binnen te komen.

Andere uitleggers menen dat het Griekse woord voor kameel bijna hetzelfde is als het Griekse woord voor een scheepstouw. Dan zou Jezus dan oorspronkelijk gezegd hebben. Het is een heel gedoe om zo'n scheepstouw door het oog van een naald te krijgen, dat voel je wel aan.

De bedoeling van het afzwakken van het voorbeeld is natuurlijk om de rijke toch nog een kans te geven. Het is lastig, maar die kameel kan wel door het poortje. Of het is lastig, dat touw kan met wat moeite wel door het oog van de naald. En als we het verhaal zo afzwakken, dan kunnen wij weer lekker achterover leunen. Zie je wel. Het valt allemaal wel mee. De soep wordt lang niet zo heet gegeten als die wordt opgediend. Maar laat het voorbeeld nou gewoon eens staan. Een rijke die vast zit aan z'n geld kan niet binnenkomen. Net zo min als een kameel door het oog van de naald kan. En zeker niet dankzij z'n eigen goede werken. De rijke met al z'n bezit moet gaan beseffen dat ook hij met lege handen staat.

Want dat bedoelt Jezus met het laatste vers dat we hebben gelezen:
de dingen die onmogelijk zijn bij mensen, zijn mogelijk bij God!

De man vroeg: *welk goed werk moet ik doen om eeuwig leven te ontvangen?*

Jezus zegt hier: *dat is onmogelijk!* Geen enkel menselijk werk kan bijdragen aan je redding. Het is niet jouw goed werk.

Het is Gods goede werk voor jou! Jezus bezat in de hemel alle rijkdom die je maar kunt voorstellen. Maar Hij werd arm. Hij gaf zichzelf helemaal weg. Hij deed in feite wat die rijke jongeling niet kon opbrengen. Jezus' komst naar de wereld, Jezus' offer aan het kruis,

Jezus' glorieuze overwinning over de dood, zijn Gods goede werken, waardoor wij het eeuwig leven mogen ontvangen. Wat wij niet kunnen, heeft Hij gedaan. Wat bij mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God.

En wij? Wij mogen het aannemen. Gratis. Maar dan nooit vergeten dat bekering ook inhoudt dat we moeten opruimen wat in de weg zit en Jezus gaan volgen als onze Leidsman.

De rijke man ging bedroefd heen. Jezus keek hem vol liefde na. Hij loopt als het ware zo het Evangelie uit. We weten niet hoe het verder is gegaan met deze sympathieke jongeling. Mogelijk is hij later een volgeling van Jezus geworden. Mogelijk heeft hij zich op de Pinksterdag bij de gemeente van Jezus Christus gevoegd. Het zou kunnen. God laat niet los wat Hij is begonnen te doen. Hij was al zo dichtbij.

Maar nu wij. Nu jij. Hoe ga jij deze kerk uit. Bedroefd omdat je maar niet los kan komen van je afgoden of omdat je eigenlijk niet echt wil kiezen. Of heb je het vaste voornemen: Ik wil achter Jezus aan. Ik wil Hem volgen, m'n leven lang, waar Hij ook maar wil dat ik ga. Laten we een moment stil zijn. Misschien heb je behoefte om in stilte te bidden en jezelf voor Gods aangezicht af te vragen wat jij moet loslaten om Hem echt te kunnen volgen. AMEN

Januari 2016
GP Hartkamp
Wapenveld